

ES Zaļais kurss un tā izaicinājumi meža, kūdras un lauksaimniecības nozarēm

Jautājumi un tēmas

1. ZM koordinācija ar VARAM, EM, FM ES zaļā kursa rīcības plāna darbībai Latvijā.
2. ZM nostāja kompensāciju naudas sakarā (vēršanās ES institūcijās).
3. ZM un tautsaimniecības intereses:
 - ES regulējuma (tajā skaitā ZIZIMM sektora) piemērošana un sekas uz uzņēmējdarbību, iedzīvotājiem, tautsaimniecību un sociālekonomiskā ietekme. **Pētījums!**
4. ZM un EM strikti aizstāv kūdras nozari. Soļi, kas veicami, lai EK panāktu Latvijas izņēmuma stāvokli kūdras un mežsaimniecības nozarēs (Zemkopības ministru padome EP; konference – pasākums Briselē).
5. Biotopu kartēšanas rezultāti un ZM redzējums par to ietekmi uz tautsaimniecību.
6. ZM jauda, sakarā ar ES jauno politisko iniciatīvu apjomu.
7. Atbalsts Latvijas zinātnieku pētījumiem, to aprobācija ES līmenī (LIFE REstore).

Latvijas nacionālie mērķi līdz 2030. gadam pēc Fit 55 pakotnes

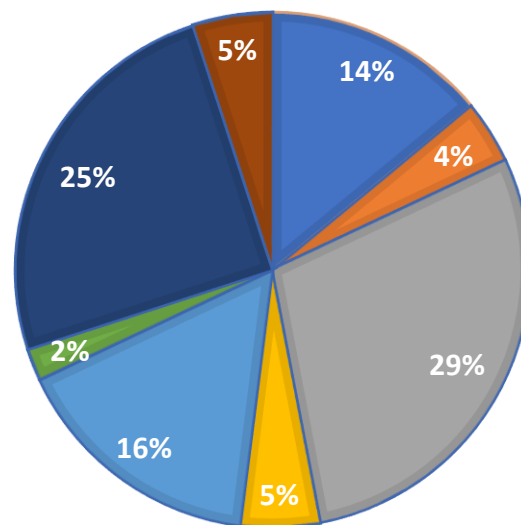
- **Jauns!** CO2 Piesaistes mērķis - 644Kt Co2
- **AER īpatsvars gala patēriņā**
56-57% ↑
- **CO2 Samazinājums Ne-ETS sektorā -17%** ↑

Latvijas klimatneitralitātes mērķi līdz 2050. gadam un TPTP

	Bāzes gads 1990. gads	Prognoze 2020. gads	Mērķi		
			2030. gads	2040. gads	2050. gads
SEG emisijas (bez ZIZIMM sektora)	26299 ktCO ₂ ekv.	-55 % (salīdzinājumā ar 1990. gadu)	-65 % (salīdzinājumā ar 1990. gadu)	-85 % (salīdzinājumā ar 1990. gadu)	Klimatneitralitāte (nesamazināmās SEG emisijas kompensē piesaiste ZIZIMM sektorā)
CO ₂ piesaiste un SEG emisijas ZIZIMM sektorā	-9828 ktCO ₂ ekv. (piesaiste)	2094 kt CO ₂ ekv. (emisijas)	≤1047 kt CO ₂ ekv. (emisijas)	Neto "0" emisijas (sektora piesaiste kompensē sektora emisijas)	
Virzība uz klimatneitralitāti (kopējās emisijas, iekļaujot ZIZIMM sektoru)	16471 ktCO ₂ ekv.	-16 % (salīdzinājumā ar 1990. gadu)	-38%* (salīdzinājumā ar 1990. gadu)	-76%* (salīdzinājumā ar 1990. gadu)	

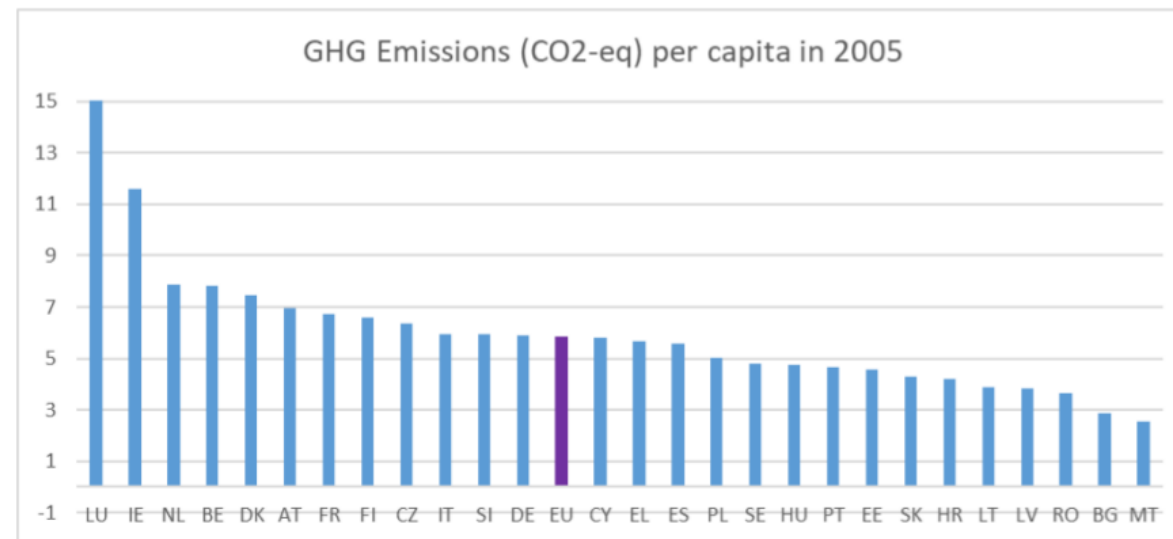
Dažādo emisiju avoti Latvijā

EMISIJU SADALĪJUMS PA SEKTORIEM IZŅEMOT ZIZIMM

NE-ETS sektora izaicinājumi tautsaimniecībai

- Ambiciozāko mērķu sasniegšana Latvijai -17% CO₂, nav iespējama bez būtiski lielāka sloga uz tautsaimniecību, kā citām dalībvalstīm.
- **Latvija ir valsts ar vienu no viszemākajām CO₂ pēdām uz iedzīvotāju**
 - Pamatojoties uz EK IMPACT ASSESSMENT REPORT SWD (2021) 611 final*
 - Latvijai nāksies iegādāties CO₂ kvotas, lai sasniegtu mērķi.
 - Latvijai ir salīdzinoši mazs izmaksefektīvu pasākumu kopums, lai sasniegtu mērķus.
 - Pamatojoties uz izvērtējumu potenciāli nesasniedzamais apjoms ir -4% no mērķa. (Atbilstoši izvērtējumam)

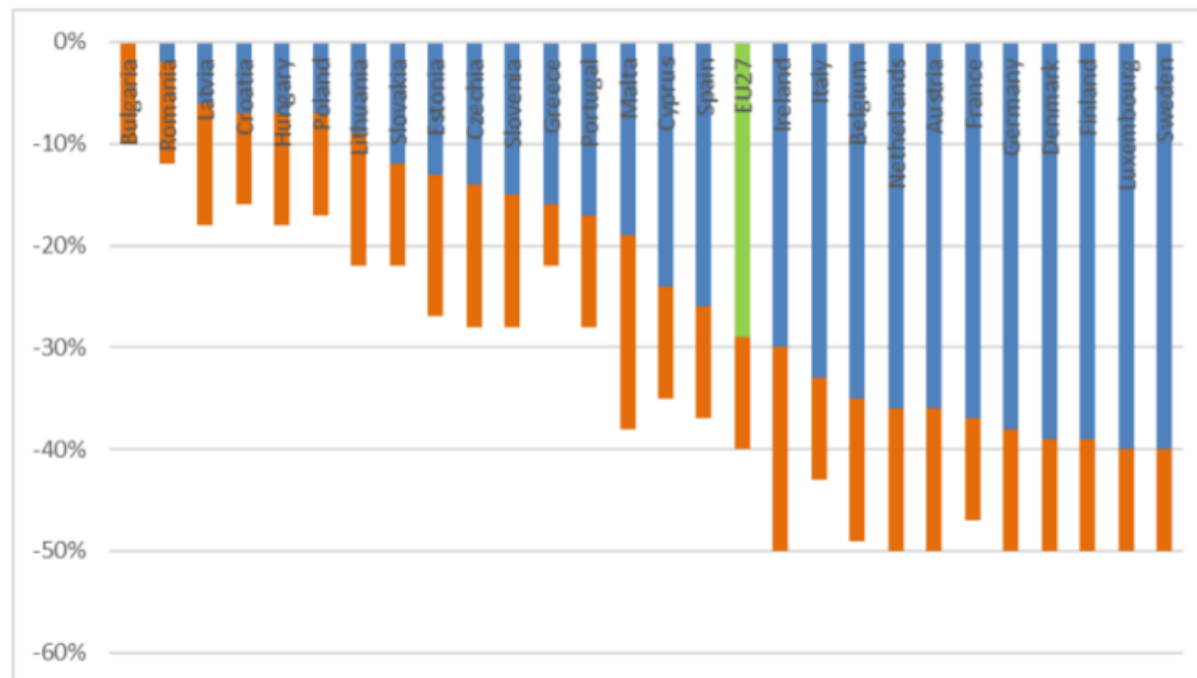

Note: the actual figure for Luxembourg is 21,93 which is not visible from the chart.

NE-ETS sektora izaicinājumi tautsaimniecībai

- Tā kā Latvijai ir mazs izmaksefektīvu pasākumu kopums mērķa sasniegšanā, tas potenciāli varētu atstāt būtisku ietekmi uz kopējām izmaksām. Piemēram, par energoresursiem, transportu u.c.
- Secinājums: **Emisiju samazināšanas mērķi nav sadalīti proporcionāli valstu iespējām un neievērtējot sociālekonomiskos faktorus.*** Noteikta tikai augšējā robeža valstīm ar augstu IKP
 - **Nepieciešams mainīt pieeju izmantojot izmaksefektīvu mērķu sadali.**

Figure 6: Option 1.1. national targets based on GDP/cap formula using 2017-2019 data under option 1.1 delivering -40% GHG reductions in ESR (in orange) as compared to current legislative ESR target (in blue)

ZIZIMM, sektora izaicinājumi un uzdevumi

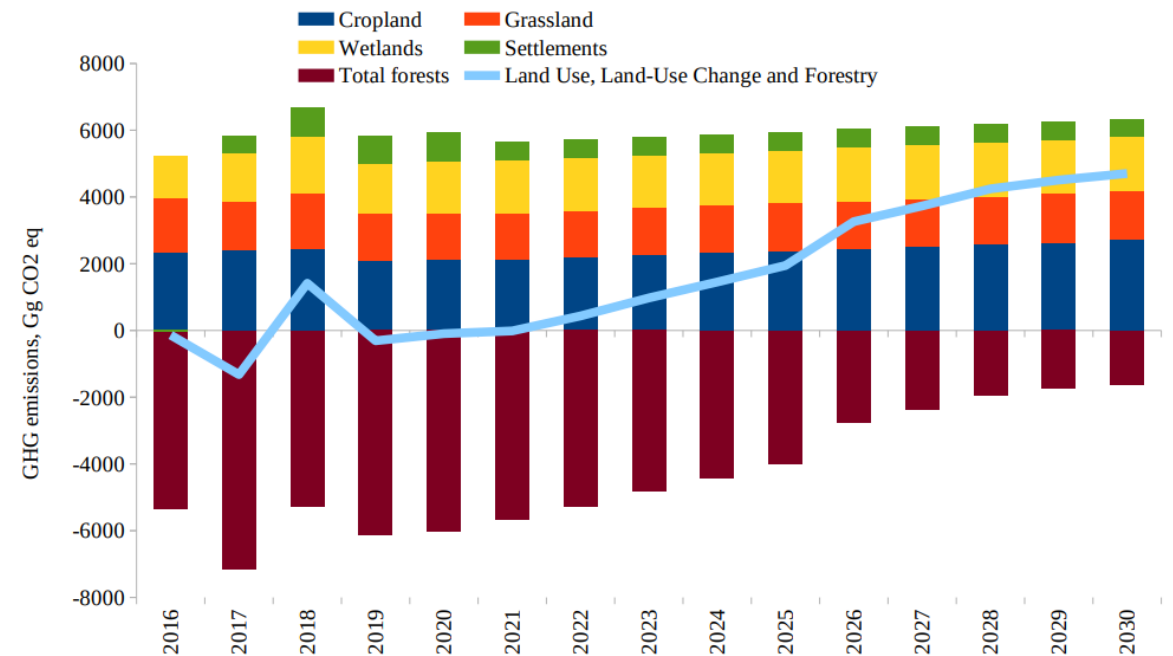
- Uzstādīts Jauns piesaistes mērķis -644kt CO₂
- Sektors tiek paplašināts AFLOU
- Paredz elastību pārskatīšanu, kas Latvijas gadījumā nepieļauj izmantot vēsturisko piesaisti.
- Nepilnīgs produktu uzskaitījums, kuri kvalificējami, kā oglekļa uzglabāšanas produkti (**aptver tikai meža sektoru**)
- Nepilnīgs emisiju aprēķins – kūdras produkti tiek uzskaitīti, kā tūlītējā oksidācija
- Netiek vērtēta ietekme uz individuālu valstu tautsaimniecību
- Secinājums: mērķis nav sasniedzams, nāksies iegādāties piesaistes no citām dalībvalstīm*

Nepieciešamie uzlabojumi regulas projektā

- Papildināt ar starpperiodu elastības noteikšanu, lai risinātu potenciālās matemātiskās nesaderības pēc pirmā uzskaites perioda atbilstoši uz Kioto protokolā balstītajiem zemes uzskaites noteikumiem.
- Paplašināt paredzēto mehānismu par oglekļa uzglabāšanas produktiem*HWP, arī ar kūdras produktiem, kuri netiek izmantoti enerģētikā.
- Pilnveidot uzskaites metodiku iekļaujot arī nacionālos faktorus.

Harvested wood products

SEG emisiju prognoze ZIZIMM sektorā

Taksonomija

- Instruments, kurš paredzēts, kā papildus finanšu motivators ierobežot kādu noteiktu saimniecisko darbību.
- Taksonomija tiešā veidā neskar kūdras nozari, tomēr ierindo to pastarpināti kā neatbalstāmo produktu patēriņa pusē.
 - Lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un lopkopībā

Taksonomijas virsmērķis ir veicināt investīciju plūsmu no finanšu sektora uz uzņēmumiem, kas iesaistīti ilgtspējīgākās darbībās vai pāriet uz tām, lai ES līdz 2050. gadam varētu kļūt neitrāla pret oglekļa emisiju un sasniegt mērķus klimata pārmaiņu jomā (kas ir ES ilgtspējīgas finanšu programmas un Eiropas Zaļā kursa mērķis). Lai to paveiktu ES ir nepieciešams, lai investori lielu kapitāla daļu novirzītu tādiem projektiem un uzņēmumiem, kas atbilst virsmērķa sasniegšanai. Investori uzskata, ka ir vajadzīga informācija, uz kuru balstīt savus lēmumus par ieguldījumiem, lai tie netiktu maldināti. ES taksonomija ir izstrādāta, lai cīnītos ar “greenwashing” un palīdzētu ikvienam noteikt, kas ir vai nav ilgtspējīgs.

Nepieciešamie labojumi Taksonomijas projektā

1. Panākt dārzkopības kūdras neiekļaušanu enerģētikā.

- Aicināt mainīt/sadalīt NACE kodu no NACE 27 grupas uz NACE 25 minerālprodukti

2. Svītrot kūdras izmantošanu no DNSH*

- **“PART B – Annex: Full list of Technical Screening Criteria”**
 - 11lpp ir jāsvītro 1.1 Animal production” sadaļā “Do no significant harm (‘DNSH’)” kritērijs “5- No use of peat or peat containing product or material e.g., as growing medium, fertilizer, animal bedding, etc.”
 - 64. lpp. jāsvītro “No use of peat or peat containing product or material e.g., as growing medium, fertilizer etc”
 - 280.lpp. jāsvītro “No use of peat – e.g. as growing medium, fertilizer, animal bedding, etc”.
 - 307. lpp. (DSNH) jāsvītro: “No use of peat – e.g. as growing medium, fertilizer, animal bedding, etc.”

Kūdra dārzkopībā

Latvijas kūdra un kūdras produkti ieņem nozīmīgu vietu Eiropas dārzkopības industrijā, nodrošinot vienu trešdaļu no kopējiem kūdras substrātiem

Dārzeni

Dekoratīvie
stādi

Meža
jaunstādi

Ainavu
arhitektūra

! Pagaidām dārzkopības nozares pieprasītajos apjomos nav alternatīvas kūdrai

Kūdras izmantošanas dārzkopībā ietekme Latvijā

- ~ 300 komerciālie dārzu ražotāji
- < 100 komerciālie stādu ražotāji
- < 2000 darba vietas

! Vairāki tūkstoši dārznieku - amatieru

Kūdra dārzkopībā ES

- Audzēšanas substrātu, kur kūdra ir vissvarīgākā sastāvdaļa, ražošana rada:

€1,3 miljardu
apgrozījumu

11 000 darba
vietu

- Tā ir dārzkopības nozares pamats, kas tiek novērtēts *:

~ €60
miljardu
apgrozījums

Vairāk kā
750 000
darba vietu

Latvija ir lielākais kūdras un lietošanai gatavu kūdras substrātu piegādātājs ES**

*<https://www.growing-media.eu/news-1>

** <https://comtrade.un.org/>

Substrātu pieprasījuma pieauguma prognoze līdz 2050. gadam

- Līdz 2050. gadam pasaules iedzīvotāju skaits sasniegs 10 miljardus
- Pārtikas nodrošinājums, dekoratīvie augi un koku stādi prasīs par 415% vairāk substrātu (*Wageningen University & Research, Chris Blok*)
- Profesionālajā dārzkopībā 70% no visiem substrātiem ir kūdras substrāti

Substrāts	2017 Milj.m3/gadā	2050 Milj.m3/gadā	Pieaugums %
Kūdra	40	80??	250
Kokosšķiedra	5	35	700
Kokšķiedra	2	25	1250
Miza	1	10	1000
Komposts	1	5	500
Perlīts	1,5	10	667
Akmens vate	0,9	4	433
Augsnes/tufi	8	33	413
Jauns		23	
KOPĀ	59	244	415

Avots: Wageningen University & Research, Chris Blok

**! Pēdējo 20 gadu laikā pētījumos nav izstrādāts vai atrasts
neviens alternatīvs materiāls kūdrai ar nepieciešamajām īpašībām vai apjomu**

Kūdra mežsaimniecībā – nav alternatīvu substrātu

- Gadā pārdoti 56 miljoni stādu (egle, bērzs, priede, melnalksnis), no tiem:
- Meža stādīšanai/ieaudzēšanai Latvijā izmantoti 45 miljoni stādu
- 11 miljoni stādu eksportēti uz Ziemeļeiropas valstīm
- Konteinerstādi nodrošina augstu produktivitāti (1500-2000 stādu dienā) (94% stādīšanas tehnoloģiju)
- Gada laikā patērētā kūdra:
 - 14 000 m³ kūdras substrāts
 - 25 000 m³ frēzkūdra
- Apmežo 10 000 ha gadā

! ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas mērķis ir līdz 2030. gadam iestādīt 3 miljardus koku

VIENĀ GADĀ
LATVIJĀ IEGŪTĀ
KŪDRA PIESAISTA
300 MILJ. t CO₂

Inovatīvu oglekļa ietilpīgu kūdras produktu izpēte

- Jauni substrāti
- Kūdras filtri, filtrēšanas materiāli
- Sorbenti
- Būvmateriāli (kūdras apmetums, krāsa, kompozītmateriāli, epoksīds)
- Izejvielas ķīmiskajai, celulozes un papīra un tekstilrūpniecībai

! Kūdra ilgstoši satur oglekli

Latvijas
Paviljons
Expo 2020
Dubai

Kūdras ieguve Latvijā nav pretrunā ar “nenodarīt būtisku kaitējumu” principu:

Kūdras substrāta ietekme uz vidi

Kūdras substrāta aprites cikla analīze (LCA pētījums saskaņā ar ISO 14040), ko veica Rīgas Tehniskā universitāte, liecina:

! KŪDRAS SUBSTRĀTAM IR MAZĀKA NEGATĪVA IETEKME UZ VIDI NEKĀ CITIEM BIEŽI IZMANTOTIEM SUBSTRĀTIEM.

